

Διακήρυξη της Βηρυτού –«Πίστη για Δικαιώματα»(ΠγΔ)

«Υπάρχουν τόσοι δρόμοι προς τον Θεό όσο και ψυχές στην Γη»-Ρουμί¹

1. Εμείς οι εκπρόσωποι θρησκευτικών ομάδων και της κοινωνίας των πολιτών, μαζευτήκαμε στην Βηρυτό στις 28-29 Μαρτίου 2017, ως αποτέλεσμα μιας σειράς συναντήσεων για τις οποίες είχε την πρωτοβουλία του Γραφείου του Υπατου Αρμοστή του ΟΗΕ² για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Εκφράζουμε την βαθιά πεποίθηση μας ότι οι θρησκείες και οι πεποιθήσεις που εκπροσωπούμε μοιράζονται την κοινή δέσμευση για σεβασμό της αξιοπρέπειας όλων των ανθρώπων. Οι κοινές αξίες και ο σεβασμός του ανθρώπου είναι κοινό στοιχείο των πολιτισμών μας, και η πίστη και τα δικαιώματα αποτελούν αλληλουποστηριζόμενες έννοιες. Τα ατομικά και συλλογικά δικαιώματα στην την θρησκεία και τις πεποιθήσεις ενισχύονται σε περιβάλλοντα όπου τα ανθρώπινα δικαιώματα τυγχάνουν σεβασμού. Ταυτόχρονα, τα ανθρώπινα δικαιώματα εμπλουτίζονται από τα ηθικά και πνευματικά θεμέλια που παρέχει η πίστη και η θρησκεία.

2. Οι θρησκευτικές και πνευματικές μας πεποιθήσεις προσφέρουν προστασία σε όλο το φάσμα των εγγενών ανθρωπίνων δικαιωμάτων: από το δικαίωμα στην ζωή, την ελευθερία της σκέψης, συνείδησης, θρησκείας, πεποιθήσεων, άποψης και έκφρασης, μέχρι το δικαίωμα στην αξιοπρεπή και ασφαλή διαβίωση.

- ❖ «Αυτός που σώζει μια ζωή, σώζει τον κόσμο ολόκληρο» (Ταλμούντ, Σανχετρίν, 37, α).
- ❖ «Αυτός που σώζει την ζωή ενός ανθρώπου, σώζει τις ζωές όλου του κόσμου» (Κοράνι 5:32)
- ❖ «Να αγαπάτε τον Κύριο σας με την καρδιά σας, την ψύχη σας, όλη την δύναμη σας και το μυαλό σας: να αγαπάτε και τον πλησίον σας με τον ίδιο τρόπο» (Απόστολος Λουκάς 10:27)
- ❖ «Ας υμνούν τον Κύριο της οικίας ετούτης, που τους έσωσε από την πείνα και τον φόβο» (Sourah Quarish 3,4)
- ❖ «Η δημιουργία του ανθρώπου στόχο έχει να μας διδάξει ότι αυτός που προκαλεί τον θάνατο ενός, καταστρέφει τον κόσμο ολόκληρο, ενώ αυτός που σώζει μια ψυχή, σώζει τον κόσμο ολόκληρο» (Mishna Sanhedrin 4:5)
- ❖ «Ας σταθούμε ο ένας δίπλα στον άλλο, μιλώντας με μια φωνή, με μια σκέψη» (Rigveda 10:191:2)
- ❖ «Όπως προστατεύω τον εαυτό μου από τα δυσάρεστα, μικρά πράγματα, έτσι ενεργώ και προς του άλλους, με συμπόνια και φροντίδα» (Shantideva, A Guide to the Bodhisattva's Way of Life)
- ❖ «Ας σκεφτούμε μαζί την ζωή που θέλουμε να κληροδοτήσουμε στα παιδιά μας» (Chief Sitting Bull, Lakota)

3. Βάσει μεταξύ άλλων των πιο πάνω, είμαστε πεπεισμένοι οι θρησκευτικές/πνευματικές μας πεποιθήσεις αποτελούν από τις βασικότερες πηγές προστασίας της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας καθώς και των βασικών ατομικών και συλλογικών ελευθεριών χωρίς καμία διάκριση. Τα θρησκευτικά, ηθικά, και φιλοσοφικά γραπτά που στηρίζουν την ενότητα του ανθρώπινου είδους, το ιερό δικαίωμα στην ζωή, και τις αντίστοιχες ατομικές και συλλογικές υποχρεώσεις που υπάρχουν στις καρδιές των πιστών προϋπήρξαν του διεθνούς δικαίου.

4. Δεσμευόμαστε στην διάδοση των κοινών ανθρωπίνων αξιών που μας ενώνουν. Παρά τις διαφορές μας σε θεολογικά θέματα, δεσμευόμαστε στην καταπολέμηση της εκμετάλλευσης αυτών των διαφορών για την διάδοση θρησκευτικού μίσους, βίας και κάθε είδους διάκρισης.

❖ «Έχουμε σχεδιάσει νόμους και πρακτικές για διαφορετικές ομάδες. Αν ήταν θέλημα Θεού, θα είχε δημιουργήσει μια κοινότητα. Ήθελε όμως να σας δοκιμάσει με αυτά που σας έδωσε. Συναγωνιστείτε λοιπόν στην διάδοση του καλού. Ο καθένας σας θα επιστρέψει στον Θεό, και Αυτός θα σας ενημερώσει για το που διαφέρατε» (Κοράνι, 5,48).

❖ «Είστε όλοι σας οι καρποί ενός δέντρου, τα φύλλα ενός κλαδιού» (Βαhá'υ'Ílláh)

5. Πιστεύουμε ότι η θρησκευτική ελευθερία δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την ελευθερία της σκέψης και της συνείδησης. Η ελευθερία της σκέψης προϋπάρχει όλων των ελευθεριών καθώς συνδέεται με την ουσία της ανθρωπίνης ύπαρξης, το δικαίωμα στην επιλογή και την ελευθερία της θρησκείας και των πεποιθήσεων.

Ο άνθρωπος είναι η βάση όλων των θρησκειών, και εξελίσσεται μέσω της αγάπης, της συγχώρεσης και του σεβασμού.

6. Εδώ στην Βηρυτό εγκαινιάζουμε τον πιο ευγενή μας αγώνα, ειρηνικό μα και ισχυρό, για καταπολέμηση του εγώ, της εσωστρέφειας και των τεχνητών διαφορών ανάμεσα μας. Μόνο όταν εμείς, σαν θρησκευτικοί παράγοντες, αναλάβουμε τους ρόλους που μας αρμόζουν, και εκφράσουμε ένα κοινό όραμα αναφορικά με τις ευθύνες που μας αναλογούν, μετατρέποντας το κήρυγμα σε πράξη, μόνο τότε θα μπορέσουμε να προωθήσουμε πραγματικά την αδελφосύνη και την αποδεκτικότητα ανάμεσα σε ανθρώπους διαφορετικών θρησκειών και πεποιθήσεων. Έτσι, θα μπορέσουμε να ενισχύσουμε τους ανθρώπους, και να τους βοηθήσουμε να καταπολεμήσουν τις αρνητικές παρορμητικές συμπεριφορές τους όπως την απληστία, την κακία, το μίσος και άλλες τέτοιες απάνθρωπες ορμές. Όλες οι θρησκευτικές κοινότητες και οι κοινότητες πιστών έχουν ανάγκη από αποφασιστικές ηγεσίες που θα τις οδηγήσουν στο μονοπάτι του σεβασμού της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, βασισμένο στον ανθρωπισμό και τον σεβασμό της απόλυτης ελευθερίας της συνείδησης του κάθε ανθρώπου. Δεσμευόμαστε να κάνουμε ότι μπορούμε για να ηγηθούμε αυτής της προσπάθειας, που θα προστατεύσει την ελευθερία και την διαφορετικότητα, μέσω δραστηριοτήτων που καθοδηγούνται από την «πίστη για δικαιώματα».

➤ «Η τελειότητα της ψυχής βρίσκεται στην αδυναμία για το κακό, και την ευγενή φιλοδοξία για το καλό» (Κοράνι, 91, 7-9)

7. Η παρούσα διακήρυξη για την «Πίστη για Δικαιώματα» απευθύνεται σε ανθρώπους όλων των θρησκειών και πεποιθήσεων ανά το παγκόσμιο, με σκοπό να ενισχύσει τις ειρηνικές, συνεκτικές κοινωνίες, στην βάση μιας κοινής συναινετικής πλατφόρμας που παραμένει ανοικτή για όλους όσους μοιράζονται τους στόχους της. Εκτιμούμε το γεγονός ότι αυτή η διακήρυξη, η οποία όπως και η προηγούμενη ιδρυτική διακήρυξη του Ραμπάτ για την καταπολέμηση της υποκίνησης της βίας, των διακρίσεων και της εχθρότητας εμπλουτίστηκαν από διαδικασίες του ΟΗΕ, και βρίσκονται υπό την αιγίδα και απολαμβάνουν της στήριξης του Οργανισμού ο οποίος εκπροσωπεί όλα τα έθνη.

8. Υπήρξαν κατά καιρούς πρωτοβουλίες που προσπάθησαν να συσχετίσουν την πίστη με τα δικαιώματα προς όφελος και των δύο, οι προσπάθειες αυτές δεν ολοκλήρωσαν όμως ποτέ τον

στόχο τους. Είμαστε πεπεισμένοι ότι οι θρησκευτικούς παράγοντες πρέπει να έχουν την δυνατότητα, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και στο διεθνές να αναλάβουν τις ευθύνες για την προστασία της ανθρωπότητας από την υποκίνηση του μίσους και από αυτούς που επωφελούνται από ασταθείς και φοβισμένες κοινωνίες όπου απειλείται η εγγενής ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Με την παρούσα διακήρυξη ενώνουμε τα χέρια και τις καρδιές μας, και χτίζουμε πάνω σε προηγούμενες προσπάθειες για να συνδέσουμε την πίστη με τα δικαιώματα, εκφράζοντας το κοινό μας έδαφος και καθορίζοντας τους τρόπους με τους οποίους η πίστη μπορεί να στηρίξει αποτελεσματικότερα τα δικαιώματα, προς όφελος και των δύο.

➤ *«Η ανθρωπότητα είναι χαμένη. Με εξαίρεση αυτούς που πιστεύουν στις ενάρετες πράξεις, και που συνεχώς τις στηρίζουν και επιμένουν σε αυτές.» (Κοράνι, 103,3)*

9. Χτίζοντας πάνω στην παρούσα διακήρυξη, σκοπεύουμε να μετατρέψουμε σε πράξη αυτά που κηρύττουμε, εγκαθιδρύοντας μια πολυεπίπεδη συμμαχία η οποία θα είναι ανοικτή για συμμετοχή σε όλους τους ανεξάρτητους θρησκευτικούς φορείς και τις σχετικές οργανώσεις που επιδεικνύουν ειλικρινή αποδοχή και δέσμευση στην παρούσα διακήρυξη μέσω πρακτικών έργων που στοχεύουν στην εφαρμογή της. Σκοπεύουμε επίσης να εγκαινιάσουμε ένα οδικό χάρτη για ενέργειες σε συγκεκριμένους τομείς, τον οποίο θα αναθεωρεί η παγκόσμια συμμαχία της Πίστης για Δικαιώματα σε τακτά χρονικά διαστήματα.

10. Για να εκπληρώσουμε αυτό τον στόχο, δεσμευόμαστε ως πιστοί (θεϊστές, μη-θεϊστές, άθεοι και άλλοι)³ να τηρήσουμε πιστά τις **εξής πέντε βασικές αρχές:**

A) Να υπερβούμε τους παραδοσιακούς δια-θρησκευτικούς διαλόγους με συγκεκριμένα έργα στο τοπικό επίπεδο για την εφαρμογή της Πίστης για τα Δικαιώματα. Ο διάλογος είναι σημαντικός, αλλά δεν μπορεί να είναι αυτοσκοπός. Οι καλές προθέσεις είναι περιορισμένης αξίας όταν δεν συνοδεύονται από αντίστοιχες πράξεις. Ο στόχος είναι η αλλαγή επί του εδάφους, και οι συντονισμένες ενέργειες είναι τα λογικά μέσα για επίτευξη του στόχου αυτού.

➤ *«Η πίστη ριζώνει στην καρδιά όταν γίνεται πράξη» (Χαντίθ).*

B) Να αποφύγουμε τις θεολογικές και δογματικές διαφορές και να επικεντρωθούμε στην πρακτική εφαρμογή του κοινού οράματος όπως αυτό καταγράφεται στην παρούσα Διακήρυξη. Αυτή η διακήρυξη δεν είναι εργαλείο δια-θρησκευτικού διαλόγου αλλά μια κοινή πλατφόρμα για συλλογικές ενέργειες για υπεράσπιση της κοινής ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Σεβόμενοι την ελευθερία της έκφρασης, και αντιλαμβανόμενοι ότι διαφορές θα εξακολουθούν να υπάρχουν σε διάφορα επίπεδα του θρησκευτικού διαλόγου, είμαστε αποφασισμένοι να αμφισβητήσουμε την κατάχρηση της θρησκείας στην πολιτική και στις διάφορες συγκρούσεις. Σκοπεύουμε να υιοθετήσουμε την συναινετική φωνή της ενότητας, της αλληλεγγύης, της λογικής, της συμπόνιας, της μετριοφροσύνης, και της διαφώτισης, και ανάλογες ενέργειες στο επίπεδο της κοινωνίας των πολιτών.

Γ) Η **ενδοσκόπηση** είναι μια αρετή που εκτιμούμε. Ως πρώτο βήμα, Θα μιλήσουμε ανοικτά και θα αντιμετωπίσουμε τις αδυναμίες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι δικές κοινότητες. Θα μιλήσουμε για ευρύτερα θέματα συλλογικά και με συνέπεια,

στην βάση μιας εσωτερικής και περιεκτικής διαβούλευσης, η οποία θα διαφυλάττει το πιο δυνατό μας προτέρημα, την ακεραιότητα.

Δ) Θα μιλήσουμε με μια φωνή, ειδικότερα ενάντια στην ρητορική μίσους που υποκινεί την βία, τις διακρίσεις, και οποιαδήποτε άλλη παραβίαση της αξιοπρέπειας που απολαμβάνουν όλοι οι άνθρωποι, ανεξαρτήτως της θρησκείας, των πεποιθήσεων, του φύλου, των πολιτικών ή άλλων πιστεύω τους, της εθνικής καταγωγής τους ή κοινωνικής τους τάξης, ή άλλων χαρακτηριστικών. Η καταδίκη της υποκίνησης του μίσους, των ανισοτήτων, και της θρησκευτικής μισαλλοδοξίας δεν είναι αρκετή. Έχουμε καθήκον να αντικαταστήσουμε την ρητορική μίσους με την συμπόνια και την αλληλεγγύη που θεραπεύει τις καρδιές και τις κοινωνίες μας. Ο λόγος μας θα πρέπει να υπερβαίνει τα σύνορα της θρησκείας και των πεποιθήσεων και να καταργεί τον λόγο των ξενοφοβικών, λαϊκιστών, και βίαιων εξτρεμιστών.

Ε) Είμαστε αποφασισμένοι να ενεργήσουμε με πλήρη ανεξαρτησία, καθοδηγούμενοι μόνο από την συνείδηση μας. Θα αναζητήσουμε συνεργασίες με θρησκευτικές και κοσμικές αρχές, αρμόδιες κυβερνητικές και μη-κυβερνητικές αρχές, δημιουργώντας συμμαχίες βασισμένες στην παρούσα διακήρυξη.

11. Το βασικό εργαλείο και προτέρημα μας στις προσπάθειες μας είναι ότι θα απευθυνθούμε σε εκατοντάδες χιλιάδες πιστούς με ένα προληπτικό, οργανωμένο τρόπο ώστε να μπορέσουμε να περάσουμε τα μηνύματα μας που καταγράφονται σε αυτή την διακήρυξη. Μιλώντας με μια φωνή, ενωμένοι, για την υπεράσπιση της ίσης αξιοπρέπειας όλων των ανθρώπων, εξυπηρετούμε εξίσου την πίστη αλλά και τα δικαιώματα. Οι άνθρωποι δικαιούνται όχι μόνο ανοχή, αλλά και ίσο και πλήρη σεβασμό, ανεξαρτήτου της θρησκείας τους ή των πεποιθήσεων τους. Είναι καθήκον μας να διατηρήσουμε αυτή την δέσμευση στους ανάλογους τομείς αρμοδιότητας μας. Σκοπεύουμε επίσης να ενθαρρύνουμε τους πιστούς να αναλάβουν τις ευθύνες που τους αναλογούν για υπεράσπιση των πολύτιμων αξιών της δικαιοσύνης, ισότητας και της ευθύνης προς τους έχοντες ανάγκη αλλά και τους μειονεκτούντες, ανεξαρτήτου θρησκείας ή πεποιθήσεων.

➤ *«Οι άνθρωποι είναι είτε αδέρφια στην πίστη, ή αδέρφια στον ανθρωπισμό» (Ιμάμης Ali ibn Abi Talib)*

➤ *«Στο μακρύ ταξίδι της ανθρώπινης ζωής η πίστη είναι η καλύτερη συντροφιά» (Βούδας)*

12. Σκοπεύουμε να ολοκληρώσουμε αυτό το στόχο με απτές πρακτικές που θα έχουν σημασία για τους πολίτες μας ανά το παγκόσμιο, σε μέρη όπου οι συμμαχίες στην βάση της παρούσας διακήρυξης θα φέρουν μαζί θρησκευτικούς παράγοντες. Θα αλληλοϋποστηρίξουμε τις ενέργειες μας, μέσω διαφόρων πρωτοβουλιών, όπως μεταξύ άλλων μιας ετήσιας παγκόσμιας συμβολικής Πορείας της Πίστης για τα Δικαιώματα που θα διοργανώνεται κάθε χρόνο στις 10 Δεκεμβρίου.

13. Μέσω της παρούσας διακήρυξης, επιθυμούμε να διατυπώσουμε ένα κοινό όραμα των θρησκευτικών παραγόντων, στην βάση του Σχεδίου Δράσης του Ραμπάτ 2012, καθώς και άλλων σχετικών συναντήσεων. Το όραμα μας αυτό θα αφοπλίσει τις δυνάμεις του σκότους, θα βοηθήσει στο να αποσυναρμολογηθεί η ανίερη συμμαχία του φόβου και του μίσους σε πολλές καρδιές. Η βία στο όνομα της θρησκείας απαρνιέται τα βασικά της συστατικά, το έλεος και την

συμπόνια. Σκοπεύουμε να μετατρέψουμε τα μηνύματα αυτά του ελέους και της συμπόνιας σε πράξη αλληλεγγύης, μέσω των διακοινοτικών, κοινωνικών, αναπτυξιακών και περιβαλλοντικών έργων με βάση την πίστη, στο τοπικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.

14. Αποδεχόμαστε και υιοθετούμε τις διεθνώς αναγνωρισμένες αξίες που καταγράφονται στις διεθνείς συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, και τις αναγνωρίζουμε ως κοινώς αποδεκτά πρότυπα της ανθρωπότητας. Οι δεσμεύσεις μας που περιλαμβάνονται σε αυτή την διακήρυξη βασίζονται στην πεποίθησή μας ότι οι θρησκείες και οι θρησκευτικές μας πεποιθήσεις μοιράζονται τις κοινές βασικές αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της δικαιοσύνης. Βασίζουμε επίσης τις δεσμεύσεις αυτές στην κοινή αποδοχή μας του γεγονότος ότι «Οι υποχρεώσεις του καθενός από μας είναι προς την κοινότητα η οποία επιτρέπει την ελεύθερη και πλήρη ανάπτυξη της προσωπικότητας μας»⁴. Έχουμε υποχρέωση να εφαρμόσουμε αυτά που κηρύττουμε, να εμπλακούμε και να μιλήσουμε ανοικτά υπέρ του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας πριν αυτή τεθεί υπό απειλή.

- *«Πιστοί, γιατί δεν εφαρμόζετε αυτά που κηρύττετε; Το πιο μισητό πράγμα για τον Θεό είναι να κηρύττετε αυτά που δεν εφαρμόζετε» (Κοράνι 61: 2-3)*
- *«Μιλήστε ανοικτά εκ μέρους αυτών που δεν μπορούν να μιλήσουν, μιλήστε για τα δικαιώματα των άπορων. Μιλήστε ανοικτά και κρίνετε δίκαια: υπερασπιστείτε τα δικαιώματα των φτωχών και των εχόντων ανάγκη» (Παροιμίες 31:8-9)*

15. Τόσο τα θρησκευτικά διδάγματα, όσο και το διεθνές νομικό πλαίσιο αποδίδουν ευθύνες στους θρησκευτικούς παράγοντες. Η ενίσχυση των θρησκευτικών παραγόντων απαιτεί ενέργειες στους τομείς της νομοθεσίας, θεσμικές μεταρρυθμίσεις, υποστηρικτικές δημόσιες πολιτικές, καθώς και εκπαίδευση, προσαρμοσμένη στις ανάγκες των τοπικών θρησκευτικών παραγόντων οι οποίοι είναι συχνά οι κύριες πηγές εκπαίδευσης και κοινωνικής αλλαγής στους τομείς των δραστηριοτήτων τους. Υπάρχουν διεθνείς συμβάσεις και συμβάσεις που ορίζουν βασικούς νομικούς όρους όπως την γενοκτονία, τον ορισμό του πρόσφυγα, τις θρησκευτικές διακρίσεις, καθώς και την θρησκευτική ελευθερία. Όλες αυτές οι έννοιες έχουν αντίστοιχες ερμηνείες σε διάφορες θρησκείες και πεποιθήσεις.⁵ Επίσης, αρκετές διακηρύξεις⁶ και αποφάσεις, τις οποίες αναγνωρίζουμε και υιοθετούμε με αυτή την διακήρυξη, παρέχουν στοιχεία που αφορούν στον ρόλο και τις υποχρεώσεις των θρησκευτικών παραγόντων.

16. Ως άνθρωποι, συμφωνούμε ότι είμαστε υπόλογοι στην ανθρωπότητα για την επανόρθωση της εικόνας της θρησκείας και την παραποίηση της. Φέρουμε ευθύνη για τις πράξεις μας, και ακόμα μεγαλύτερη ευθύνη για την απραξία, αλλά και τις λανθασμένες και ετεροχρονισμένες ενέργειες μας.

- *« Θα ζητήσουμε από τον καθένα να μας πει τι έκανε και τι έπραξε, γιατί ο καθένας φέρει ευθύνη για αυτό» (Κοράνι, Ασαφατ, 24).*
- *«Οι πράξεις του καθενός θα φανερωθούν» (Βίβλος, 1 Κορίνθιοι iii.13)*

17. Ενώ την κύρια ευθύνη για την προώθηση και την προστασία των ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων στον αξιοπρεπή και τον απαλλαγμένο από τον φόβο ή τον κίνδυνο βίο την φέρουν τα κράτη, εμείς, ως θρησκευτικοί παράγοντες και ως πιστοί, φέρουμε ιδιαίτερη ευθύνη για την προάσπιση της ανθρωπότητας και της αξιοπρέπειας των ανθρώπων στα κηρύγματα μας, στην διδασκαλία μας, την πνευματική καθοδήγηση και την κοινωνική μας δράση.

- «Ο μάρτυρας μιας αδικίας, οφείλει να παρέμβει για να την σταματήσει.» (Χαντίθ).
“Όποιος είναι μάρτυρας μιας αδικίας ή λάθους πράξης θα πρέπει να αλλάξει την πορεία του με το δικό του χέρι. Αν αυτός ή αυτή δεν μπορεί να το κάνει αυτό, τότε με τα λόγια του. Εάν αυτός ή αυτή δεν είναι σε θέση να το κάνει αυτό, τότε με την καρδιά τους. Αυτή θα είναι η ασθενέστερη πράξη πίστης” (Hadith).

18. Οι θρησκευτικές κοινότητες, οι πιστοί και οι θρησκευτικοί ηγέτες έχουν ευθύνες και υποχρεώσεις που πηγάζουν από το εθνικό και διεθνές δίκαιο, και οι οποίες είναι ανεξάρτητες από τις δημόσιες αρχές. Βάσει του άρθρου 2 (1) της Διακήρυξης των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση της Μισαλλοδοξίας και των Διακρίσεων λόγω Θρησκείας ή Πεποιθήσεων «κανείς δεν θα υπόκειται σε διάκριση από ένα κράτος, θεσμό, σύνολο ή άτομο στην βάση της θρησκείας του ή των πεποιθήσεων του». Αυτή η πρόνοια ορίζει ευθύνες για τους θρησκευτικούς θεσμούς και τους θρησκευτικούς ηγέτες, καθώς και ατομικές ευθύνες εντός των θρησκευτικών κοινοτήτων.

19. Η έννοια του αποτελεσματικού ελέγχου⁷ παρέχει την βάση για την ευθύνη των μη-κρατικών δρώντων σε περιπτώσεις συγκρούσεων. Αναγνωρίζουμε μια παρόμοια νομική και ηθική αιτιολόγηση για τις περιπτώσεις όπου θρησκευτικοί ηγέτες ασκούν μεγάλη επιρροή στις καρδιές και στο μυαλό των πιστών τους.

20. Ο λόγος, είναι θεμελιώδους σημασίας στοιχείο για την κοινωνική και προσωπική πρόοδο. Αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά μέσα για την έκφραση της καλής αλλά και της κακής πλευράς του ανθρώπου. Οι πόλεμοι αρχίζουν πρώτα στα μυαλά των ανθρώπων, και καλλιεργούνται από μια λογική που τροφοδοτείται από την συχνά συγκαλυμμένη υπεράσπιση του μίσους. Ο θετικός λόγος αποτελεί ένα θεραπευτικό εργαλείο συμφιλίωσης αλλά και οικοδόμησης της ειρήνης στις καρδιές και τα μυαλά των ανθρώπων. Αυτός είναι ένας στρατηγικός τομέας των ευθυνών που αναλαμβάνουμε, και δεσμευόμαστε να στηρίξουμε ο ένας τον άλλο στις προσπάθειες εφαρμογής τους στα πλαίσια αυτής της Διακήρυξης και στην βάση των αρχών που διατυπώνει το Σχέδιο Δράσης του Ραμπάτ.

21. Το άρθρο 20, παράγραφο 2 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα λέει: 2) Τα κράτη οφείλουν να απαγορεύουν την επίκληση εθνικού, φυλετικού ή θρησκευτικού μίσους, που αποτελεί υποκίνηση διακρίσεων, εχθρότητας ή βίας. Αυτό περιλαμβάνει την **υποκίνηση μίσους από ορισμένους θρησκευτικούς ηγέτες στο όνομα της θρησκείας**. Λόγω της θέσης, του πλαισίου, του περιεχομένου και του μεγέθους του κηρύγματος, τέτοιες ομιλίες από θρησκευτικούς ηγέτες πιθανά να χαρακτηρίζονται από υποκίνηση μίσους. Η απαγόρευση της υποκίνησης δεν είναι αρκετή. Η υπεράσπιση της συμφιλίωσης αποτελεί επίσης καθήκον, συμπεριλαμβανομένων των θρησκευτικών ηγετών, ειδικότερα σε περιπτώσεις όπου η υποκίνηση μίσους γίνεται στο όνομα της θρησκείας ή πεποιθήσεων.

22. Ο πιο ξεκάθαρος οδηγός στον τομέα αυτό είναι το Σχέδιο Δράσης του Ραμπάτ του 2012⁸ το οποίο διατυπώνει 3 βασικές ευθύνες των θρησκευτικών ηγετών: α) οι θρησκευτικοί ηγέτες οφείλουν να απέχουν από τη χρήση μηνυμάτων μισαλλοδοξίας ή εκφράσεων που ενδέχεται να υποκινήσουν βία, εχθρότητα ή διακρίσεις (β) Οι θρησκευτικοί ηγέτες έχουν να παίξουν πολύ σημαντικό ρόλο στην καταδίκα της μισαλλοδοξίας, των διακρίσεων βάσει στερεοτύπων, και των περιστατικών ρητορικής μίσους γ) Οι θρησκευτικοί ηγέτες οφείλουν να είναι ξεκάθαροι στο ότι

δεν μπορεί να υπάρξει ανοχή στην βία ως απάντηση στην υποκίνηση μίσους (για παράδειγμα δεν μπορεί να δικαιολογείται η βία λόγω προηγούμενης πρόκλησης).

¹Όλες οι παραπομπές από θρησκευτικά κείμενα ή κείμενα πεποιθήσεων προσφέρθηκαν από συμμετέχοντες στο εργαστήριο της Βηρυτού σε σχέση με τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις τους και είναι απλά ενδεικτικές και μη εξαντλητικές.

²Το Γραφείο του Υπάτου Αρμοστή για τα Ανθρώπινα δικαιώματα (OHCHR) διοργάνωσε σχετικές διεθνείς συναντήσεις, σεμινάρια εμπειρογνομόνων και περιφερειακά εργαστήρια, μεταξύ άλλων στη Γενεύη (Οκτώβριος 2008), τη Βιέννη (Φεβρουάριος 2011), το Ναϊρόμπι (Απρίλιος 2011), τη Μπανγκόκ (Ιούλιος 2011), το Σαντιάγο της Χιλής (Οκτώβριος 2011), τη Γενεύη (Φεβρουάριος 2013), το Αμμάν (Νοέμβριος 2013), τη Μανάμα (2014), την Τυνησία (Οκτώβριος 2014 και Απρίλιος 2015), τη Λευκωσία (Οκτώβριος 2015), τη Βηρυτό (Δεκέμβριος 2015) και το Αμμάν (Ιανουάριος 2017).

³Βλέπε Επιτροπή ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ΟΗΕ, γενικό σχόλιο αριθ. 22 (1993), Έγγρ. ΟΗΕ CCPR / C / 21 / Rev.1 / Add.4, παρ. 2.

⁴ Άρθρο 29, παράγραφος 1, της Οικουμενικής Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (1948).

⁵Αυτές περιλαμβάνουν τη Σύμβαση για την Πρόληψη και Τιμωρία του Εγκλήματος της Γενοκτονίας (1948), Σύμβαση Σχετικά με το Καθεστώς των Προσφύγων (1951), τη Διεθνή Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Φυλετικών Διακρίσεων (1965), το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (1966), το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (1966), τη Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (1979), τη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (1984), τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989), τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων Όλων των Μεταναστών Εργατών και των Μελών των Οικογενειών τους (1990), τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (2006), και τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία Όλων των Ατόμων από την Εξαναγκαστική Εξαφάνιση (2006).

⁶Αυτές περιλαμβάνουν την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (1948), τη Διακήρυξη σχετικά με την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Μισαλλοδοξίας και Διακρίσεων βάσει Θρησκείας ή Πεποιθήσεων (1981), τη Διακήρυξη σχετικά με τα Δικαιώματα των Ατόμων που ανήκουν σε Εθνικές ή Εθνοτικές, Θρησκευτικές και Γλωσσικές Μειονότητες (1992), τις Αρχές Συμπεριφοράς για το Διεθνές Κίνημα του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου και των ΜΚΟ σε Προγράμματα Αντιμετώπισης Καταστροφών (1994), τη Διακήρυξη της UNESCO για τις Αρχές Ανοχής (1995), το Τελικό Έγγραφο της Διεθνούς Συμβουλευτικής Διάσκεψης για τη Σχολική Εκπαίδευση σε Σχέση με την Ελευθερία της Θρησκείας ή των Πεποιθήσεων, της Ανοχής και της Μη Διάκρισης (2001), τις Κατευθυντήριες Αρχές του Τολέδο για τη Διδασκαλία Σχετικά με τις Θρησκείες και τις Πεποιθήσεις στα Δημόσια Σχολεία (2007), τη Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Αυτοχθόνων Πληθυσμών (2007), τη Δήλωση της Χάγης για την "Πίστη στα Ανθρώπινα Δικαιώματα" (2008), τις Αρχές του Camden για την Ελευθερία της Έκφρασης και της Ισότητας (2009), το Ψήφισμα 16/18 του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την Καταπολέμηση της Μισαλλοδοξίας, των Αρνητικών Στερεοτύπων και του Στιγματισμού, των Διακρίσεων, της Υποκίνησης σε βία και της Βίας Κατά Προσώπων Βάσει τη Θρησκεία ή τις Πεποιθήσεις (και η Πράξη της Κωνσταντινούπολης, 2011), το Σχέδιο Δράσης του Ραμπάτ σχετικά με την απαγόρευση της υπεράσπισης του εθνικού, φυλετικού ή θρησκευτικού μίσους που συνιστά υποκίνηση σε διακρίσεις, εχθρότητα ή βία (2012), το Πλαίσιο Ανάλυσης για Στυγερά Εγκλήματα (2014), το Σχέδιο Δράσης του Γενικού Γραμματέα για την Πρόληψη του Βίαιου Εξτρεμισμού (2015), καθώς και τη Διακήρυξη της Fez σχετικά με την πρόληψη της υποκίνησης σε βία που θα μπορούσε να οδηγήσει σε στυγερά εγκλήματα (2015).

⁷Υπό ορισμένες περιστάσεις, ιδίως όταν οι μη κρατικοί φορείς ασκούν ουσιαστικό / αποτελεσματικό έλεγχο επί του εδάφους και του πληθυσμού (π.χ. ως de facto αρχές), υποχρεούνται επίσης να σέβονται τα διεθνή ανθρώπινα δικαιώματα ως υπεύθυνοι φορείς (βλέπε έγγραφο του ΟΗΕ CEDAW / C / GC / 30, παράγραφος 16 · Α / HRC / 28/66, παράγραφοι 54-55).

⁸Βλέπε έγγραφο του ΟΗΕ. Α / HRC / 22/17 / Add.4, παράρτημα, προσάρτημα, παρ. 36.

Το κείμενο αυτό έχει μεταφραστεί στα Ελληνικά από το Γραφείο για τον Διάλογο αναμεσα στους Θρησκευτικούς Ηγέτες της Κύπρου (RTCYP) ως συμβολή στην πρωτοβουλία «Πίστη για τα Δικαιώματα».
